

36 – Replik på Länsstyrelsens tillåtlighetsvillkor

Länsstyrelsen har yrkat att tillåtlighetsvillkor föreskrivs

- Säker strålmiljö
- Begränsad klimatpåverkan och frisk luft
- Bevarande och utvecklande av naturmiljöerna i Forsmark
- God bebyggd miljö

Villkoren baseras på Länsstyrelsens yttrande till regeringen i målet om Kärnbränsleförvaret

Beträffande villkoret om begränsad klimatpåverkan anför länsstyrelsen bl a:

- “Regeringen måste vid sin tillåtlighetsprövning av SFR beakta 2 § klimatlagen (2017:720)” – tydlig miljöpolitisk dimension
- “Ett krav på nollutsläpp av växthusgaser är tekniskt möjligt, ekonomisk rimligt och miljömässigt motiverat”

Reflektioner

- SKB delar uppfattningen att klimatpåverkan av den ansökta verksamheten ska begränsas vilket framgår av SKB:s villkorsförslag
- Yrkandet om tillåtlighetsvillkor framställdes den 20 september 2019 utan föregående kontakt med SKB
- Länsstyrelsen påstår att ett krav på nollutsläpp av växthusgaser är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och miljömässigt motiverat
 - Påståendet grundas inte på SKB:s ansökningsunderlag
 - SKB har i nuläget inte möjlighet att ta ställning till Länsstyrelsens påstående
- Det finns väsentliga skillnader mellan den sökta verksamheten och det planerade Kärnbränsleförvaret

Jämförelse med Kärnbränsleförvaret är missvisande

- Ansökan avser en utbyggnad och inte en ny anläggning
- Ansökan avser bergarbeten under ca 3 år medan Kärnbränsleförvaret avser bergarbeten och hantering av bergmassor under ett inledande uppförandeskede (ca 10 år) och därefter under ett långt driftskede (ca 45 år); i princip en "permanent" berghantering på platsen
- Utformningen av SFR-utbyggnaden är i allt väsentligt bestämd. En central fråga för strålsäkerheten efter förslutning vid Kärnbränsleförvaret är att kunna finna optimala (torra) positioner i urberget för den framtida deponeringen av kapslar vilket sker successivt

Tillåtlighetsvillkor – säker strålmiljö

Det långsiktiga skyddet av människors hälsa och miljön från skadlig verkan av joniserande strålning, samt minimering av anläggningens påverkan på vattenrecipienten, ska vara styrande för utformningen av slutförvaret för låg- och medelaktivt avfall under mark samtidigt som påverkan på naturmiljön och klimatpåverkan samt övrig omgivningspåverkan minimeras.

- Villkoret ger ingen vägledning för SKB:s fortsatta arbete
 - Villkoret har ingen styrande funktion för arbetet under byggtiden
 - Vad gäller vid konflikt mellan olika aspekter?
- Konceptuell utformning av utbyggt SFR är redan fastlagd. Utbyggnaden av SFR under mark får sin slutliga utformning redan under byggtiden.
- Vad betyder rubriken “säker strålmiljö” för förståelsen av villkoret?

Tillåtlighetsvillkor – begränsad klimatpåverkan

Anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall i Forsmark ska anläggas och drivas så att nollutsläpp av växthusgaser uppnås.

- Nollutsläpp är inte detsamma som klimatneutralitet
- För att SKB ska kunna ta ställning till förslaget behöver avgränsningen anges
- Risk att villkoret begränsar ramen för domstolens efterföljande villkorsprövning
- Miljömässigt motiverat?
 - För att ha utrymme för optimering avseende strålsäkerhet är det inte lämpligt att ha ett villkor avseende reservationslöst nollutsläpp av växthusgaser (t ex risker med elfordon under jord, möjlighet att använda betong i förvaret)

Tillåtlighetsvillkor – begränsad klimatpåverkan

MÖD 2019-07-02 (M 7582-18)

- Upplands största bergtäkt, totalt 12,5 miljoner ton berg under 25 år, 500 000 ton berg per normalår, högst 800 000 ton berg under enstaka år.
- “Stationerade anläggningar som efterkross och sorteringsverk ska vara anslutna till det fasta elnätet när verksamheten är i drift och tillräckligt stora ytor skapats för fasta etableringar på upplagsytan enligt exploateringsplanen. När tillräckligt stora ytor har skapats på täktbotten för fast etablering av kross och sorteringsverk, inklusive förkross, ska även förkrossen vara eldriven och ansluten till det fasta elnätet.” (villkor 3).
- “Mot bakgrund av det nationella miljö kvalitetsmålet om minskad klimatpåverkan bedömer MÖD att motiven är starka för att gå över till elanslutna krossanläggningar. **Med hänsyn till vad som framkommit genom utredningen i målet bedömer domstolen dock att det för närvarande inte är rimligt att ställa krav på elanslutning av förkrossen förrän i det skede när tillräckligt utrymme har skapats för en fast etablering av krossanläggningen.**” (MÖD:s domskäl sid 46)
- SKB planerar att använda eldrivet krossverk.

Tillåtlighetsvillkor – naturmiljöer

Anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall ska anläggas med minsta möjliga negativa påverkan på naturmiljön i vatten och på land. SKB ska vidta åtgärder för att motverka, minimera och följa upp verksamhetens påverkan av a) utsläpp till vatten och b) buller under fåglars häckningssäsong.

Särskilda åtgärder ska vidtas för att utreda och kompensera a) utsläpp av övergödande ämnen i vatten och b) bortfallet av habitat samt lek- och uppväxtmiljöer för fisk och vattenlevande organismer.

Vad innebär “minsta möjliga” och “minimera” i praktiken?

Krävs något utöver de åtgärder som SKB planerar att vidta och de tillståndsvillkor som SKB föreslagit?

Tillåtlighetsvillkor – god bebyggd miljö

SKB ska upprätta och tillämpa en plan för nyttiggörande av bergmassor som uppkommer under uppförande av anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall. Planen ska omfatta transporter av bergmassorna och innehålla en redovisning av tekniska och ekonomiska möjligheter till transport sjövägen relativt andra alternativ i syfte att minska belastningen på vägar i närområdet och möjliggöra avsättning på längre avstånd från SFR.

Krävs något utöver de åtgärder som SKB planerar att vidta och de tillståndsvillkor som SKB föreslagit?

Tillåtlighetsvillkor – SKB:s inställning

- SKB ifrågasätter behovet av tillåtlighetsvillkor
- SKB har visat att den sökta verksamheten är tillåtlig även om de föreslagna tillåtlighetsvillkoren inte föreskrivs
- SKB anser att de föreslagna tillåtlighetsvillkoren är oklara och inte ger någon vägledning för regeringen eller den efterföljande tillståndsprövningen
- SKB har föreslagit konkreta villkor som begränsar utsläpp av klimatpåverkande gaser, utsläpp till vatten, buller och påverkan på naturmiljön